

Faglig forum for helhetlig og økosystembasert forvaltning av norske havområder			
Hovedprosess:	Faglig grunnlag for revidering og oppdatering av forvaltningsplanene i 2020	Prosesseier:	Miljødirektoratet
Dokumentnavn:	Innspill til videre arbeid med risiko for og beredskap mot akutt forurensning	Utarbeidet av:	Arb.gr. v/ Miljødirektoratet
Dok.nr: Sist endret:	4/16-E	Behandlet i Faglig forum:	15. november 2016

Innspill til FF fra arbeidsgruppe risiko for akutt forurensning

Innhold

1. Innledning	3
1.1 Bakgrunn	3
1.2 Arbeidsgruppe risiko	3
2. Innspill til videre arbeid med risiko for og beredskap mot akutt forurensing	4
3. Rapportering på risikoutvikling.....	5
3.1 Ulykkesrisiko	5
3.1.1 Petroleumsvirksomhet (Ptil).....	5
3.1.2 Skipstrafikk (KYV)	6
3.1.3 Radioaktivitet (NRPA).....	6
3.2 Viktige bidrag til reduksjon av ulykkesrisiko / sannsynlighetsreduserende tiltak	6
3.2.1 Petroleumsvirksomhet (Ptil).....	6
3.2.2 Skipstrafikk (KYV)	7
3.2.3 Radioaktivitet (Strålevernet).....	7
3.3 Miljørisiko ved akutte utslipp	7
3.3.1 Miljøsårbarhet (Miljødirektoratet)	7
3.3.2 Petroleumsvirksomhet (Miljødirektoratet/Oljedirektoratet)	7
3.3.3 Skipstrafikk (KYV)	8
3.3.4 Radioaktivitet (Strålevernet).....	8
3.4 Konsekvensreduserende tiltak	9
3.4.1 Petroleumsvirksomhet (Miljødirektoratet).....	9
3.4.2 Skipstrafikk (KYV)	9
3.4.3 Radioaktivitet (Strålevernet).....	9
3.5 Identifisere kunnskapsbehov	9
3.6 Vurdering av måloppnåelse og behov for tiltak.....	10
3.7 Samlet risikobilde	10

1. Innledning

1.1 Bakgrunn

I Meld. St. 37 (2012-2013) Helhetlig forvaltning av det marine miljø i Nordsjøen og Skagerrak (forvaltningsplan) ble etableringen av et felles Faglig Forum (FF) for alle havområdene varslet. Samtidig ble det varslet om at tema tidligere ivaretatt av Risikogruppen, skulle inngå som en del av arbeidet i Faglig forum.

I mandatet til FF står det at FF skal gi en beskrivelse av endringer og utviklingstrekk for risiko for og beredskap mot akutt forurensning. Styringsgruppen ba i oversendelsesbrevet til mandatet, nytt felles Faglig Forum om å gjøre en vurdering av hvordan risikoarbeidet skal videreføres i ny organisering av forvaltningsplanarbeidet.

Faglig Forum ga følgende tilbakemelding til styringsgruppen:

«Risiko som tema har vært viktig og vil være viktig også i fremtidig forvaltningsplanarbeid. Faglig forum skal ha det overordnede ansvaret for temaet, ansvar for oppdrag som skal løses innen risiko og videre forankring mot Styringsgruppen. Etater med myndighetsansvar på området bidrar i Faglig forum med risikofaglige innspill på eget område. Faglig forum vil også kunne ha behov for andre risikofaglige vurderinger, blant annet for å ta stilling til eventuelle spørsmål som reises på tvers av ulike ansvarsområder eller spørsmål av en mer generell karakter. Faglig forum kan velge å opprette arbeidsgrupper ved behov.

I første omgang ser Faglig Forum behov for å definere nærmere hva som vil være viktig å jobbe med mhp risiko i det videre forvaltningsplanarbeidet. Faglig Forum ønsker derfor å sette ut et mindre, tidsavgrenset oppdrag på dette til en midlertidig gruppe, bestående av etatene med myndighetsansvar tilknyttet risiko for akutt forurensning. Innspill fra gruppa skal gi Faglig Forum et grunnlag til å jobbe videre med planlegging og organisering av risikoarbeidet i forvaltningsplanene.

Faglig forum ser at det vil kunne være hensiktsmessig å ha en egen arena for etatene å diskutere temaet risiko. Dette kan eksempelvis ivaretas ved å ha et årlig seminar/møte, der alle deltakende etater i Faglig forum samles for å oppdatere hverandre på status og kunnskapsutvikling på temaet innen egen sektor, og for faglig utveksling. Her kan det også være aktuelt å invitere eksterne fagmiljøer, hvis det er tema man ønsker å sette ekstra fokus på. Faglig forum vil vurdere behov for et slikt seminar, sett i sammenheng med det øvrige arbeidet.»

1.2 Arbeidsgruppe risiko

En midlertidig arbeidsgruppe ble opprettet med aktuelle deltagere fra FF: Petroleumstilsynet (Ptil), Kystverket (KYV), Oljedirektoratet (OD), Statens Strålevern (NRPA) og Miljødirektoratet.

Gruppens sammensetning

Cecilie Østby og Ann Mari Vik Green, Miljødirektoratet (koordinator).

Lin Silje Nilsen og Ingrid Årstad, Petroleumstilsynet.

Odd Raustein og Bente Jarandsen, Oljedirektoratet.

Synnøve Lunde og Trond Langemyr, Kystverket.

Øyvind Aas-Hansen, Statens Strålevern

Oppdraget

Gruppen er bedt om å komme med innspill til FF på hva som vil være viktig å jobbe med mhp risiko i det videre FVP-arbeidet.

Jf. beskrivelsen i mandatet, er gruppens tolkning at oppgaven er avgrenset til risiko for og beredskap mot akutt forurensning. Dette arbeidet dekker både ulykkesrisiko og miljørisiko. Videre har gruppen funnet det relevant å komme med innspill til videre organisering av arbeidet med risiko.

2. Innspill til videre arbeid med risiko for og beredskap mot akutt forurensning

Arbeidsgruppen har tatt utgangspunkt i det arbeidet som Risikogruppen har gjort i perioden fra oppstart av forvaltningsplanarbeidet og fram til 2014, og vurdert hvordan faglig forum bør jobbe med tema tidligere ivaretatt av Risikogruppen i det videre FVP-arbeidet.

Rapportering av endringer og utviklingstrekk

Arbeidsgruppen mener at rapportering av endringer og utviklingstrekk bør ta utgangspunkt i hvordan risikogruppen tidligere har rapportert på disse temaene. Dette arbeidet kan videreføres og videreutvikles i fremtidige revideringer/oppdateringer av faggrunnlag i forvaltningsplanene.

Det er hensiktsmessig å ta utgangspunkt i de rapporteringsformatene og temaene som den tidligere risikogruppen kom fram til, og tilpasse disse etter behov ved oppdatering/revidering. Det er arbeidet i de enkelte etater med ansvar knyttet til området risiko og status på dette, som ligger til grunn for rapporteringen. Videre utvikling vurderes derfor med utgangspunkt i faglig utvikling siden forrige rapportering i den enkelte etat, og innen de enkelte fagområder.

Ved planlegging av nye rapporteringer knyttet til tema bør det gjøres vurderinger av hvorvidt det er behov for nye utredninger/analyser som underlagsinformasjon om de tema som det skal rapporteres på. Eventuelle utredningsbehov bør vurderes på et tilstrekkelig tidlig tidspunkt til at eventuelle eksterne oppdrag som prioriteres kan gjennomføres som underlag for rapporteringen.

Kapittel 3 går nærmere inn på spesifikke tema som bør dekkes når endringer og utviklingstrekk skal rapporteres.

Organisering av arbeidet

Tidligere erfaring tilsier at det er viktig å sikre aktuell kompetanse og kontinuitet i arbeidet knyttet til risiko i forvaltningsplanarbeidet. Det foreslås at det opprettes en mindre arbeidsgruppe i FF som håndterer tema knyttet til risiko i forvaltningsplanarbeidet for FF, blant annet i forbindelse med oppdateringer og revideringer av faglig grunnlag for forvaltningsplanene, men også hvis det kommer andre oppdrag innen temaet. Denne arbeidsgruppen bør bestå av etatene med myndighetsansvar tilknyttet risiko for akutt forurensning, og samles når tema knyttet til risiko skal håndteres. Gruppen legger fram sitt arbeid for FF. Fagkompetanse utenfor gruppa hentes inn når det er nødvendig for de tema som skal håndteres.

3. Rapportering på risikoutvikling

Gruppen vektlegger at videre arbeid med risiko bør fokusere på å videreføre utviklingen av rapportering av risikoutvikling i havområdene våre. Gjennom arbeidet i Risikogruppen er det erfart at det er hensiktsmessig å systematisk rapportere på endringer og utviklingstrekk for ulykkesrisiko, miljørisiko, sannsynlighets- og konsekvensreducerende tiltak for hvv petroleumsvirksomhet, skipstrafikk og radioaktivitet hver for seg. Ansvarlig myndighet innen de ulike områdene bør ha ansvaret for å rapportere på de enkelte områdene. Samtidig bør man sikre diskusjoner og utveksling av kommentarer og innspill på tvers av fagområder, der det er hensiktsmessig. I det følgende listes eksempler på relevant informasjon under de enkelte overskrifter.

3.1 Ulykkesrisiko

3.1.1 Petroleumsvirksomhet (Ptil)

Bakgrunn for beskrivelse av ulykkesrisiko i planområdet:

Hensikten med og tilnærmingen til myndighetenes vurdering av risiko.

Informasjonsgrunnlag for myndighetenes risikovurderinger:

- områdespesifikke risikopåvirkende forhold (undergrunnsforhold, naturforhold, infrastruktur og avstander, trålere og skipstrafikk, navigasjon/kommunikasjon)
- resultater fra risikoovervåking for norsk sokkel (RNNP)
- informasjon fra tilsynet - revisjoner, granskninger, studier, etc.
- risikopåvirkende faktorer og deres konsekvenser
- teknologi- og kunnskapsutvikling
- standard- og regelverksutvikling

Vurdering av ulykkesrisiko og -risikoutviklingen i planområdet:

(vil reflektere bruk av perspektiv, metode, prosess og informasjon omtalt ovenfor)

Utvikling siden siste forvaltningsplan

- måloppnåelse
- usikkerhet og forbehold

Relevante vurderinger for perioden fremover

3.1.2 Skipstrafikk (KYV)

Bakgrunn for beskrivelse av ulykkesrisiko i planområdet:

- Trafikkutviklingen i området
 - Særlige fokusområder
 - Transport av farlig/forurensende/eksplosjonsfarlig last annet enn olje/radioaktivitet
- Havneinfrastruktur
- teknologi- og kunnskapsutvikling
- standard- og regelverksutvikling

Utvikling siden siste forvaltningsplan

- måloppnåelse
- usikkerhet og forbehold

For den kommende revideringen av faggrunnlaget for Barentshavet/Lofoten vil Nordøstpassasjen, Goliat, Norterminal Bøkfjorden STS, LNG Yamal og evt annen aktivitet i Russland som kan bidra til økt risiko fra skip i forvaltningsplanområdet, Svalbard og Polhavet være særlige fokusområder.

3.1.3 Radioaktivitet (NRPA)

Bakgrunn for beskrivelse av ulykkesrisiko i planområdet: Endring/utvikling av aktivitet innen:

- Landbaserte kjernekraftverk og gjenvinningsanlegg (langtransportert / ytre påvirkning)
- Atomreaktordrevne fartøy (isbrytere og militære ubåter)
- Sjøtransport av radioaktive materialer (brukt kjernebrensel m.m.)
- Andre kilder (f.eks. ulike typer mobile kjernekraftverk; flytende, nedsenkbare, mini-NPPs, kjente kilder f.eks komsomolets)

Utvikling siden siste forvaltningsplan

- måloppnåelse
- usikkerhet og forbehold

3.2 Viktige bidrag til reduksjon av ulykkesrisiko / sannsynlighetsreduserende tiltak

3.2.1 Petroleumsvirksomhet (Ptil)

Tiltak som kan redusere risiko for akutte utslipp
(vil reflektere konsekvenser av risikovurderingene omtalt i 2.1.1 ovenfor)

- Tiltak i regi av petroleumsnæringen
- Tiltak i regi av myndighetene
- Kunnskaps- og utviklingsbehov

3.2.2 Skipstrafikk (KYV)

Relevante tema:

- Tiltak fra Sjøsikkerhetsanalysen av 2015
- Farledstiltak /utbygging/molo
- Los/farledsbevis
- Merking
- Bedre kommunikasjon
- Rutetiltak
- Sjøkartlegging (ikke Kystverkets område)
- Tungoljeforbudet (ikke Kystverkets område)

3.2.3 Radioaktivitet (Strålevernet)

Relevante tema:

- Endringer og utvikling i ytre/samfunnsmessige forhold som påvirker ulykkesrisiko
- Forebygging og beredskap (nasjonalt og internasjonalt arbeid)

3.3 Miljørisiko ved akutte utslipp

3.3.1 Miljøsårbarhet (Miljødirektoratet)

Behov for omtale av miljøets sårbarhet, og eventuell endringer i kunnskap om miljøets sårbarhet for ulike typer akutt forurensing bør vurderes for den enkelte oppdatering/revidering. Sårbarhet knyttet til enkelte arter, naturtyper og områder kan være relevant å omtale. Avsnittet skal være linket opp mot og bygge på øvrige beskrivelser av sårbarhet i det faglige grunnlaget.

3.3.2 Petroleumsvirksomhet (Miljødirektoratet/Oljedirektoratet)

Underlag for beskrivelse av miljørisiko i planområdet

- Vurderinger av tilgjengelig underlag for beskrivelse av miljørisiko i planområdet, samt vurdering av behov for nye utredninger.
- Uhellsscenarioer som ligger til grunn for vurdering av miljørisiko
- Områdespesifikke risikopåvirkende forhold (reservoarforhold, naturforhold, aktiviteter, lokasjoner og avstander)

- Metode- og kunnskapsutvikling
- Standard- og regelverksutvikling

Vurdering av miljørisiko og -risikoutviklingen i planområdet

Utvikling siden siste forvaltningsplan og relevante vurderinger for perioden fremover:

- Oljedriftsanalyser, gjennomføring og resultat
- Miljøkonsekvenser (fisk, sjøfugl, sjøpattedyr, strand og iskant)
- Miljørisiko (fisk, sjøfugl, sjøpattedyr, strand og iskant)
- Måloppnåelse
- Usikkerhet

3.3.3 Skipstrafikk (KYV)

Underlag for beskrivelse av miljørisiko i planområdet:

- Miljørisikoanalyser
 - Fastlandskysten fra 2011
 - Svalbard og Jan Mayen 2014
- Sjøsikkerhetsanalysen

Vurdering av miljørisiko og -risikoutviklingen i planområdet

Utvikling siden siste forvaltningsplan og relevante vurderinger for perioden fremover:

- Miljøkonsekvenser
- Miljørisiko
- Måloppnåelse
- Usikkerhet

3.3.4 Radioaktivitet (Strålevernet)

Miljørisiko for følgende tema beskrives:

- Landbaserte kjernekraftverk og gjenvinningsanlegg (langtransportert / ytre påvirkning)
- Atomreaktordrevne fartøy (isbrytere og militære ubåter)
- Sjøtransport av radioaktive materialer (brukt kjernebrensel m.m.)
- Andre kilder (f eks ulike typer mobile kjernekraftverk; flytende, nedsenkbare, mini-NPPs, kjente kilder f.eks komsomolets)

Vurdering av miljørisiko og -risikoutviklingen i planområdet

Utvikling siden siste forvaltningsplan og relevante vurderinger for perioden fremover:

- Miljøkonsekvenser
- Miljørisiko
- Måloppnåelse
- Usikkerhet

3.4 Konsekvensreducerende tiltak

3.4.1 Petroleumsvirksomhet (Miljødirektoratet)

Tema som må vurderes og omtales:

Beredskap mot akutt forurensing

- Status og utvikling siden siste forvaltningsplan
- Kunnskaps- og utviklingsbehov

Andre konsekvensreducerende tiltak

- Status og utvikling siden siste forvaltningsplan
- Kunnskaps og utviklingsbehov

3.4.2 Skipstrafikk (KYV)

Tema som må vurderes og omtales:

Beredskap mot akutt forurensing

- Status og utvikling siden siste forvaltningsplan
- Kunnskaps og utviklingsbehov

Andre konsekvensreducerende tiltak

- Status og utvikling siden siste forvaltningsplan
- Kunnskaps og utviklingsbehov

Relevant underlag for omtale av oljevernberedskapen vil være beredskapsanalyser på bakgrunn av miljørisikoanalysene for hhv.

- Fastlandet 2011
- Svalbard/Jan Mayen 2014

3.4.3 Radioaktivitet (Strålevernet)

Tema som må vurderes og omtales:

Beredskap mot akutt forurensing

- Status og utvikling siden siste forvaltningsplan
- Kunnskaps- og utviklingsbehov

Andre konsekvensreducerende tiltak

- Status og utvikling siden siste forvaltningsplan
- Kunnskaps og utviklingsbehov

3.5 Identifisere kunnskapsbehov

Kunnskapsbehov knyttet til de ulike tema bør identifiseres og rapporteres.

- Petroleumsaktivitet
 - Ulykkesrisiko
 - Miljørisiko
- Skipstrafikk
 - Ulykkesrisiko
 - Miljørisiko
- Radioaktivitet
 - Ulykkesrisiko
 - Miljørisiko

3.6 Vurdering av måloppnåelse og behov for tiltak

Evaluerer av mål knyttet til risiko, og vurdering av effekt av /behov for tiltak dersom dette skal rapporteres.

3.7 Samlet risikobilde

Det har vært ønskelig å rapportere på samlet risikobilde, men erfaringer fra tidligere rapporteringer har vist at dette er svært vanskelig, og at det er ulik forståelse av hva som menes med «samlet risikobilde». Arbeidsgruppen foreslår at det arbeides videre med dette på lengre sikt. Første trinn vil være å belyse eventuelle problemstillinger på tvers av sektorene, usikkerheter og muligheter. Arbeidsgruppen mener at det i kommende revidering bør være størst fokus på omtale av risikobildet for hhv. petroleumsvirksomhet, skipsfart og aktiviteter med risiko for radioaktiv forurensning hver for seg og at et samlet risikobilde vurderes i den grad og den form det er hensiktsmessig.